

MEDAL „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

WOLNOŚĆ NASZEGO KRAJU TO BYŁO DZIEŁO TYSIĘCY LUDZI, ICH MYŚLI I CZYNÓW

Zarząd Stowarzyszenia Sieć Solidarność, którego celem jest kultywowanie ideałów i wartości oraz tradycji ruchu społecznego Solidarność, uchwałą z dnia 7 kwietnia 2014 roku ustanowił Medal „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”.

Medal ma stanowić symboliczne wyrażenie wdzięczności i podziękowania dla możliwie szerokiego kręgu ludzi, którzy w okresie po 13 grudnia 1981 roku brali udział w tworzeniu wolności, niepodległości, demokratycznej i samorządnej Rzeczypospolitej Polski.

Idea Medalu „Dziękujemy za Wolność” narodziła się w środowisku nowohuckiej Solidarność, Jej przedstawiciele, hutnicy stanowią trzon Stowarzyszenia Sieci Solidarność. Dlatego Medal nie jest wykonany z brązu srebra czy złota ale z stali. Jest to kawałek stalowej blachy grubej na 4 milimetry. Biały napis „Dziękujemy za Wolność” wytrawiony jest typową czcionką. W centralnym miejscu Medalu tłum ludzi, to postaci hutników z fotografii Tadeusza Pikulickiego, z terenu kombinatu Huta Sendzimir (d. Huta im. Lenina) w Nowej Hucie, podczas strajku wiosną 1988 roku.

Nad nimi charakterystyczna polska flaga, fragment logo NSZZ „Solidarność”. Na rewersie Medalu umieszczone jest logo Stowarzyszenia, Marszałka Województwa, Instytutu Pamięci Narodowej oraz logo innych współorganizatorów kolejnej edycji. Na Medalu wygrawerowane będzie nazwisko

i imię osoby wyróżnionej oraz numer z ewidencji.

Inicjatywa nadania Medalu może pochodzić od Stowarzyszenia, Marszałka Województwa Małopolskiego, Instytutu Pamięci Narodowej oraz innego Współorganizatora Medalu, którym mogą być także inne organy państwa lub samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego oraz organizacje działające na terenie województwa Małopolskiego, których cele są zbieżne z celami Stowarzyszenia Sieć Solidarność, za zgodą Stowarzyszenia. O nadanie Medalu mogą wystąpić dwie osoby wspólnie, którym nadano Medal wcześniej.

Medal nadaje Kapituła, którą stanowią: Prezes Sieci Solidarność jako przewodniczący oraz członkowie: Wojewoda Małopolski, Marszałek Województwa Małopolskiego, Dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie. Do Kapituły Medalu będzie zaproszony Pełnomocnik innego współorganizatora.

Medal zostaje przyznany na podstawie Wniosku, zawierającego co najmniej podstawowe dane osobowe oraz uzasadnienie nadania Medalu a także podpisy osób wnioskujących o nadanie, w imieniu swoim lub reprezentowanych organizacji.

Wręczenie Medalu dokonywane będzie w uroczystej formie, podczas świąt państwowych i samorządowych Województwa Małopolskiego, podczas rocznic oraz innych ważnych dla państwa lub samorządu terytorialnego Województwa Małopolskiego wydarzeń. Poza Medalem, ustanowiono także Plakietę nagrobną, którą będzie można umieszczać na nagrobku, za zgodą rodziny. Wydana będzie także miniatura Medalu. Autorem projektu jest Jacek Maria Stokłosa ©Stowarzyszenie Sieć Solidarność

Edward E. Nowak – Prezes SSS

Partnerzy: Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego

MEDALE „DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ”

Materialnym świadectwem oporu przeciw komunistycznej władzy, zachowanym do dziś, były wydawnictwa niezależne – czasopisma, książki, ulotki, znaczki i plakaty.

Niematerialnym – inicjatywy edukacyjne, kulturotwórcze, charytatywne i inne, dzięki którym uczyliśmy się, że wygrać z władzą możemy tylko będąc razem.

Ludziom którzy tworzyli jedne i drugie DZIĘKUJEMY ZA WOLNOŚĆ.

Tomasz Balon-Mrocza

(ur. 25.09.1971) Działacz Federacji Młodzieży Walczącej w latach 1986 – 1990. Kolporter wydawnictw i prasy niezależnej. Publicysta i wydawca młodzieżowej prasy niezależnej. Animator wielu grup federacyjnych. W 1989 członek Krakowskiej Rady Koordynacyjnej FMW. Uczestnik demonstracji solidarnościowych i akcji ulotkowych.

Halina Danilczyk (ur. 23.04.1930)

Redaktor naczelna podziemnego pisma dla dzieci „Krecik” (7 numerów, nakłady od 1500 do 3000 egz.). Pisała pod pseudonimem Emilka Platerówna. Związana z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej od 1984 do 1989 r. Zajmowała się również kolportażem oraz przechowywała archiwalia WMN.

Artur Dmochowski (ur. 13.06.1959)

student AGH, absolwent UJ. Uczestnik Dominikańskiego DA Beczka w Krakowie. Od 1980 w NZS AGH i UJ, rzecznik Komitetu Założycielskiego NZS, uczestnik strajków o jego rejestrację. Działacz niezależnego ruchu wydawniczego: założyciel pism „Od Nowa”, „Czas Solidarność”, wydawnictwa NIE (Niezależna Inicjatywa Edytorska), redaktor, drukarz, organizator kolportażu. W 1982 dostawca paczek żywnościowych rodzinom internowanych. Wielokrotnie zatrzymywany, przesłuchiwany, poddawany rewizjom. 1984-1985 przewodniczący Samorządu Studentów UJ, członek Senatu UJ. Organizator, wykładowca Krakowskiej Wspólnoty Akademickiej w Miasteczku Studenckim. Uczestnik akcji plakatowych i ulotkowych.

Stanisław Dziedzic (ur. 09.05.1954)
Absolwent Technikum Mechanicznego im. Mikołaja Reja w Myslenicach. Pracował w Zakładzie Elementów Obrabiarkowych w Wadowicach, następnie w Krakowskich Zakładach Sodowych. W 1980 przewodniczący Komitetu Założycielskiego, a później Komisji Zakładowej „S” przy KZS. Po ogłoszeniu stanu wojennego zorganizował Komitet Strajkowy. Po wielu upomnieniach i naganach, pozbawiany premii i czternastej pensji, zwolniony z Zakładu z końcem 1983. Inwigilowany, wzywany

na przesłuchania i zatrzymywany. Uczestnik manifestacji w stanie wojennym. W 1989 członek Komitetu Obywatelskiego w Wieliczce.

Andrzej Dzięga (ur. 28.02.1951)

Sekcja techniczna Wydawnictwa Myśli Nieinternowanej. Współkonstruktor maszyn offsetowych, kolporter, udostępnił mieszkanie dla potrzeb konspiracyjnych.

Michał Garapich (ur. 05.05.1955)

W okresie od stycznia 1981 do 1988 w Krakowie, działając wspólnie z innymi osobami drukował, przechowywał i kolportował publikacje podziemne. Oskarżony z art. 48 ust. 3 i 4 w związku z art. 2 dekretu o stanie wojennym i przetrzymywany w więzieniu przy ul. Montelupich 7 od marca do sierpnia 1982. Organizował zajęcia Tajnego Wolnego Uniwersytetu powołanego przez redakcję Myśli Nieinternowanych razem z Solidarnością Nauczycielską Małopolski, a także sekcję badania opinii publicznej w ramach WMN.

Jan Gębski (ur. 04.06.1962)

Działacz NZS-u. W stanie wojennym zajmował się kolportażem na terenie Politechniki Krakowskiej. Kolportował podziemne wydawnictwa do Kielc i Warszawy, a do Krakowa NURT (pismo podziemia świętokrzyskiego). W Krakowskiej Radzie Koordynacyjnej NZS w latach 1986-88. Wspierał strajkujących hutników w Hucie im. Lenina w maju 1988 – pomagał w wydawaniu i kolportażu informacji strajkowych. Działał w stu-

denckim Radiu Nowinki Politechniki Krakowskiej, gdzie powstało wiele programów o tematyce niepodległościowej. W 1989 roku brał udział w pracach KKO Solidarność.

Roman Graczyk (ur. 27.05.1958)

Absolwent Wydz. Prawa i Administracji UJ. 1976-1980 kolporter książek Nowej. Uczestnik demonstracji rocznicowych 3 V, 11 XI. Członek Konwentu NZS UJ, uczestnik strajku ws. rejestracji NZS, członek redakcji niezależnego pisma NZS WPiA UJ „Aplauz”. Od 1982 kolporter wydawnictw podziemnych. W latach 1982-1986 autor paryskiego „Kontaktu”, organizator kanału przetrzutowego Francja-Polska. Współpracownik pisma „Bez Dekretu”, od 1987 członek redakcji. Od 1985 autor w podziemnym piśmie „Promieniści”. Jako dziennikarz „TP” był obserwatorem strajku w Hucie im. Lenina w 1988. W 1989 uczestnik kampanii wyborczej KO „S” (Józefy Hennelowej i Jana Rokity).

Tomasz Gugala (ur. 11.07.1954)

Działacz „S” w PKP w Krakowie od początku powstawania ruchu. Włączył się w tworzenie struktur związkowych na poszczególnych stacjach kolejowych w Krakowie oraz w Drukarni Kolejowej. Po ogłoszeniu stanu wojennego podejmował próby zorganizowania strajku na stacji w Płaszowie. Założyciel Wydawnictwa Myśli Nieinternowanej, które funkcjonowało w latach 1982-1989 i wydawało kilka tytułów prasowych („Myśli nieinternowane”, „Sygnał”, „Krecik”), książki, broszury, wydawnictwa okolicznościowe, ulotki, kalendarze, plakaty i znaczki.

Zdzisław Jaworski (ur. 04.09.1953)

Pracownik Walcowni Drobnej i Drutu w Hucie im. Lenina, członek wydziałowej KZ „S”. Po ogłoszeniu stanu wojennego był jednym z kierujących strajkiem na tym wydziale. Po rozbiciu strajku wraz z Grzegorzem Bednarzem wydali pierwsze piśmko, przepisując je na maszynie. Pod koniec stycznia 1982 Zdzisław Jaworski, Jerzy Ostalowski i Grzegorz Bednarz na tzw. ramce wydali pierwszy numer pisma Hutnik w nakładzie 1000 egz., noszący numer 0. Wkrótce nawiązał współpracę z Wojciechem Marchewczykiem, z którym wydrukowali w jego mieszkaniu na powielaczu następane numery. W 1987 Jaworski przeniósł się do „Mostostalu”.

Ryszard Kantor (ur. 07.05.1947)

prof. dr hab. – etnolog i antropolog kultury. Doktorat i habilitację uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim. Od 2008 roku związany z Instytutem Studiów Międzykulturowych UJ. Opublikował kilkanaście książek i ponad czterysta artykułów,

hasel encyklopedycznych, recenzji. W 2011 roku został wybrany do Komitetu Nauk Etnologicznych PAN. Od 1983 do 1989 r. związany był z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej Autor drukowany w prasie podziemnej, m.in. jako „Krysz” w „Myślach Nieinternowanych”, kolporter, drukarz.

Stanisława Karpińczyk (z d. Florkowska) (ur. 16.09.1951)

Uczestniczyła aktywnie w wydawaniu pisma „Montinowiec” w Krakowie przez KZ „S” w Nowohuckim Przedsiębiorstwie Instalacji Przemysłowych Montin. Jedno z pierwszych krakowskich pism zakładowych po powstaniu „S” później weszło w skład „Porozumienia Prasowego «Solidarność

Elżbieta Krzek-Lubowiecka (ur. 30.09.1953, z d. Jakubiec), ps. Anka

Związana z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej od 1982 do 1989 r. Kolporterka, łączniczka, organizatorka Biblioteki WMN. Udostępniła mieszkanie dla potrzeb konspiracyjnych. Od lat 70. aktywnie współtworzyła Duszpasterstwo Apostolstwa Młodzieży, przez które przewinęło się wiele tysięcy młodych. Organizacja była szykanowana przez władze PRL. Po wprowadzeniu stanu wojennego wykonała w kościele w Starym Bieżanowie „zaaresztowaną” szopkę Bożonarodzeniową, w której Dzieciątko było otoczone drutem kolczastym.

Władysław Krzek-Lubowiecki (ur.

04.08.1956), ps. Marian

Związany z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej od 1982 do 1989 r. Współkonstruktor maszyn offsetowych, drukarz, kolporter. Praca logistyczna w sekcji technicznej wydawnictwa. Próby z radiem na paśmie telewizyjnym, udział w akcjach ulotkowych i innych. Kontakty ze strukturami Solidarności w Telpodzie oraz z Solidarnością Walczącą we Wrocławiu. Najbardziej aktywny członek podziemnej struktury WMN. Zatrzymany 20 grudnia 1986 r. w drukarni przy ul. Strzelców. Skazany w 1987 roku przez kolegium ds. wykroczeń.

Marcin Krzyżański (ur. 04.02.1969)

1986-1989 członek krakowskiej Federacji Młodzieży Walczącej. Współpracownik Roberta Kubicza w budowaniu struktur FMW na terenie Krakowa

(poza NH). Współorganizator struktur szkolnych Federacji Młodzieży Walczącej w kilkunastu szkołach średnich. 1986-1987 organizator struktur FMW w I LO w Krakowie. Od 1987 członek Krakowskiej Rady Koordynacyjnej FMW.

Organizator kolportażu na terenie krakowskich liceów, kursów samokształceniowych, akcji informacyjnych, zbiórek na pomoc represjonowanym.

Katarzyna Kubisiowska (ur. 30.05.1971)

Współpracowała w budowaniu struktur FMW na terenie Krakowa (poza NH). Współorganizatorka struktur szkolnych Federacji Młodzieży Walczącej w kilkunastu szkołach średnich.

Animator działalności wielu grup federacyjnych. Od 1986 r. członkini Krakowskiej Rady Koordynacyjnej FMW. Publicystka młodzieżowej prasy niezależnej i jej kolporter.

Bogusław Kuc (ur.06.01.1972), ps. Zomol

W latach 80. brał udział w marszach i demonstracjach niepodległościowych, członek Organizacji Młodzieżowej KPN. Znany z noszenia munduru ZOMO, zdobytego na zomowcu, który podczas

Zwycięży» przy MKS Nowa Huta”. Ukazały 94 nr. Inicjatorem pisma był Jerzy Karpińczyk, Zbigniew Kostecki, Zdzisław Stanisławczyk, Zdzisław Kusyk. Po 6 IV 1983, kiedy J. Karpińczyk ujawnił się i został zatrzymany, kolejne wydania były przygotowane przez S. Florkowską.

Lech Kołodziejczyk (ur. 26.05.1942) ps. Wojtek.

W 1981 r. był kierownikiem działu zatrudnienia i płac w Budostal 3. Po wprowadzeniu stanu wojennego brał udział w strajku wraz z hutnikami. Po rozbiciu strajku zatrzymany, przeniesiony do pracy do małego oddziału, wkrótce zrezygnował z pracy w Budostalu. Brał udział w demonstracjach i pochodach w Nowej Hucie. Od 1983 działał jako drukarz w Wydawnictwie Myśli Nieinternowanej. W domu rodzinnym, w piwnicy pod kurnikiem, zorganizował drukarnię offsetową gdzie pracował przez 3 – 5 dni w tygodniu. 16 maja 1986 r. drukarnia wpadła, a Kołodziejczyk wraz z Leszkiem Lipnickim oraz Zbigniewem Goleniem zostali aresztowani i osadzeni na Montelupich.

demonstracji nieopatrznie zapędził się za manifestantami na podwórko jednej z kamienic. Kolportował ulotki, prośbę, członek tzw. „grupy zadymiarzkiej”.

Maciej Kuś (ur. 17.02.1967)

Jako uczeń XIV LO (przed 13 XII 1981 r.) był redaktorem niezależnego licealnego pisma „Vis”. Po wprowadzeniu stanu wojennego – współpracownik KPN, redaktor i drukarz pisma „Zomorządność”, które ukazywało się w latach 1982-1989 (łącznie 174 numery). W 1984 - postawiony przed sądem dla nieletnich za kolportaż „Zomorządności”. Sprawę umorzono na mocy amnestii.

Jack Lichoń (ur. 21.05.1966)

W 1981 członek redakcji niezależnego pisma młodzieży licealnej „VIS”. Współzałożyciel Koła Oporu Społecznego 241. W 1981-1983 zaangażowany w działalność wydawniczą, akcje ulotkowe i kolportaż, członek redakcji „Zomorządność”. Okresowo także drukarz i kolporter innych czasopism: „Solidarność Zwycięży KOS-u241”, „Hutnik”, „Aktualności”, „Serwisu Informacyjnego RKW”, „Montinowca”, „Stamtąd”, „13 Grudnia”, „Mimo wszystko” i innych.

Grzegorz Lipiec (ur. 26.11.1971)

Absolwent politologii UJ. W latach 80. działacz FMW, uczestnik demonstracji ulicznych, kolporter pism FMW: „ABC Młodych”, „BMW. Biuletyn Młodzieży Walczącej”, „FBI. Federacyjny Biuletyn Informacyjny” i solidarnościowych oraz związanych z NZS. Członek Międzyszkolnej Rady Koordynacyjnej FMW, Krakowskiej Rady Koordynacyjnej FMW. W 1989 uczestnik akcji wymiany Jacka Fisiaka (ministra oświaty i szkolnictwa wyższego) na kolegów zatrzymanych przez MO. Brał udział w głodówce protestacyjnej na Rynku Głównym w związku z masakrą na Placu Tien An Men w Pekinie.

Grażyna Marczuk (ur. 12.10.1952)

Od czerwca 1969 do marca 1970 w młodzieżowej podziemnej organizacji niepodległościowej „Armia Wyzwolenia” organizowanej przez Jana Jarosza. Zatrzymana przez MO wyrzucona z VII LO w Krakowie. Przeszła ciężkie śledztwo. Członek i działacz „Solidarności” od 1980 r. W latach 1984-86 związana z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej. Udostępniała mieszkanie na spotkania konspiracyjne, prowadziła archiwum WMN, zajmowała się kolportażem.

Śp. Władysław Masłowski (08.11.1933-24.04.1988)

Dziennikarz, stenograf i prasoznawca. Absolwent Wydziału Prawa UJ (1955). W 1980 współorganizuje „Solidarność” w OBP, a po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczy w tajnych strukturach Związku w OBP. Równoległe dziennikarsko dokumentuje przejawy stanu wojennego. W sierpniu 1982 współzałożyciel (z Władysławem Tyrańskim) gazetki „Na stronie” pomyślanej jako biuletyn informacyjny dla redakcji pism podziemnych. Założyciel, redaktor naczelny i wydawca pisma „Mała Polska” – zredagował 154 numery z 291 jakie się ukazały. Redaktor naczelny „Archiwum Współczesnego”.

Śp. Irena Molasy (01.01.1947-21.09.2006)

Profesjonalnie pisała na maszynie. Była sekretarzem redakcji „Myśli Nieinternowanych”, „Synału”, składała wszystkie wydawnictwa WMN. Uczestniczka akcji inicjowanych przez WMN, np. pomiar frekwencji wyborczej podczas wyborów w 1986 roku. Podczas głodówki w kościele w Bieżanowie wydawała „Myśli Głodujących”. W swoim mieszkaniu ukrywała poszukiwanych działaczy opozycji. Była represjonowana, została wyrzucona z pracy w AGH.

Zbigniew Morawski (ur. 17.07.1967)

Jeden z aktywniejszych członków Federacji Młodzieży Walczącej (FMW) od początku jej działania. Działacz grupy przed federacyjnej skupionej wokół Włodzimierza Pietrusa. Animator działalności grup młodzieżowych działających na os. Piastów w NH. Kolporter pracy i wydawnictw niezależnych. Uczestnik grup tzw. małego sabotażu – wykonywanie akcji malowania, ulotkowych itp. Uczestnik większości demonstracji solidarnościowych.

Mariusz Moszkowicz (ur. 02.05.1959)

Od 1983 roku student AGH i członek grupy Tadeusza Górczyka w której zajmował się kolportażem, rozrzucaniem ulotek itp. Przez półtora roku przewoził na trasie Kraków-Warszawa publikacje drugiego obiegu. Pod koniec 1985 został szefem kolportażu w strukturze o nazwie „S-ka”. Na przełomie 1986/87 roku po utworzeniu Małopolskiego Wydawnictwa Prasowego zajmował się odbiorem z drukarni i hurtowym kolportażem drukowanej przez nie prasy (TM, PWA, KOS).

Ryszard Mroczka

W okresie stanu wojennego był jednym z ważnych kolporterów sieci wydawniczej „S-ka” kierowanej przez Jerzego Szmidę. Należał do tzw. Grupy AGH. Odpowiadał za skrzynkę kontaktową w Miasteczku Studenckim. Współpracował m.in. z „Kierownikiem” czyli Mariuszem Moszkowiczem.

Krzysztof Nowak (ur. 21.07.1965)

Udział w organizacji drukowania pism i wydawnictw podziemnych, przechowywanie powielacza, udostępnianie mieszkania na wykłady Łatającego Uniwersytetu, przygotowywanie spektakli teatralnych według tekstów pisarzy i poetów wydawanych poza cenzurą.

Katarzyna Pacholarz (z d. Kotarba, ur. 14.09.1966)

Już jako nastolatka aktywnie uczestniczyła w manifestacjach w Krakowie. Zajmowała się drukowaniem, kolportowaniem ulotek i wydawnictw niezależnych. Brała udział w akcjach plakatowania w mieście.

Ukrywała w domu poszukiwanego działacza opozycyjnego. Brała udział w 1984 r. w marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej. Została zatrzymana, później szkykanowana z tego powodu w szkole.

Bogusław Pietrus (ur. 16.12.1965)

Uczestnik akcji malowania murów, produkcji i kolportażu ulotek (od 1982 roku). W 1983 roku współorganizator młodzieżowej organizacji NHK, która później współtworzyła Federację Młodzieży Walczącej w Krakowie. Koordynator siatki obsłu-

gującej niezależne biblioteki i kolportaż. Współwydawca ponad 20 tytułów pism FMW, przede wszystkim dla szkół ponadpodstawowych. Uczestnik demonstracji solidarnościowych.

Tomasz Pikul

Kluczowy człowiek w organizacji: głównie transport, kolportaż. Odpowiadał za kolportaż do zakładów pracy w Tarnowie (Azoty, Zakłady Mechaniczne PONAR; Tamel). Przewiózł osobiście maluchem (Fiat 126p) z Warszawy maszynę offsetową ROMAYOR 413 przekazaną przez wydawnictwo TM do druku Tygodnika w Krakowie. Studiował na AGH, potem pracował w Nowej Hucie.

Piotr Poniedziałek (ur. 02.02.1966).

IV LO w Krakowie, potem Prywatne LO O. Pijarów. magister historii UJ. Członek redakcji czasopisma młodzieży licealnej „VIS”. W latach 1981-1989 zaangażowany w podziemną działalność wydawniczą. Współzałożyciel Koła Oporu Społecznego 241. Udział w akcjach ulotkowych i kolportaż; udostępnianie lokalu na drukarnię, wydawca, drukarz, kolporter i członek redakcji czasopisma „Zomorządność” odpowiedzialny za sprawy techniczne. W latach 1982 - 1986 odpowiedzialny za kontakt z Porozumieniem Prasowym „Solidarność Zwycięży”.

Jarosław Potasz (ur. 13.08.1962), ps. Tygrys

Student Politechniki Krakowskiej, zaangażowany w działalność powstałego NZSu. W stanie wojennym zajmował się kolportażem ulotek i prasy podziemnej, także w Stalowej Woli. Był jednym z animatorów Duszpasterstwa Ludzi Pracy w kościele w Mistrzejowicach. Współtworzył Konfraternię Akademicką. Bardzo zaangażowany w kampanię wyborczą w 1989 roku, wspierał kandydatów KO „Solidarność” – zorganizował jeżdżący po terenie całej Małopolski samochód „Żuk” z nagłośnieniem oraz rozdawaniem ulotek.

Monika Rasiewicz (ur. 05.05.1957)

Profesor krakowskiej PWST oraz Akademii Muzycznej, aktorka i reżyserka. W latach 80. zaangażowana w Ruch Kultury Niezależnej, wielokrotnie występując w spektaklach teatralno-poetyckich („Do Najświętszej Panny Marii. Litania” Cypriana K. Norwida, 1982, IV Tydzień Kultury Chrześcijańskiej. Spektakl „Późno Cię umiłowalem. Rzecz o bł. Rafałe Kalinowskim”, 1983 i innych).

Ewa Ryłko (ur. 19.03.1962)

Skończyła psychologię UJ. Była sekretarzem redakcji podziemnego tygodnika „Mała Polska” ukazującego się od 1983. Zbierała informacje od autorów, obsługiwała skrzynki kontaktowe, pisała i redagowała teksty, prowadziła księgowość, przepisywała matryce białkowe. Po śmierci redaktora Władysława Masłowskiego przejęła wszystkie obowiązki redakcyjne oraz jego zobowiązania wobec innych tytułów. Kolportowała na trasie Warszawa-Kraków hurtowe ilości prasy i książek niezależnych.

Jadwiga Salij (ur. 19.02.1950)

Związana z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej od 1982 do 1989 r. Kolporterka, łączniczka, udostępniała mieszkanie dla potrzeb konspiracyjnych.

Piotr Semkowicz (ur. 13.04.1948)

Absolwent matematyki UJ. Od 1982 drukarz podziemnego „Hutnika”, „Aktualności”, „Biuletynu Informacyjnego”, małopolskiego wydania „Tygodnika Mazowsze”, książek. Współzałożyciel i redaktor miesięcznika dla dzieci „Krecik” wydawanego w ramach Wydawnictwa Myśli Nieinternowanej. Udostępniał mieszkanie na potrzeby działalności wydawniczej. Od 1983 działał w zorganizowanej sieci kolportażu. 4 I 1984 aresztowany, przetrzymywany w AŚ w Krakowie, wielokrotnie przesłuchiwany, 20 VI 1984 zwolniony.

Śp. Maria Sierotwińska-Rewicka (12.06.1937-13.10.2011), ps. Muzia

W 1950 relegowana z LO im. Adama Mickiewicza w Krakowie za profanację portretów przywódców partyjnych. W 1956 uczestniczka demonstracji po inwazji wojsk sowieckich na Węgry. Od 1977 współpracowniczką KOR, następnie KSS KOR, kolporterka wydawnictw niezależnych KOR/KSS KOR, KPN, ROPCiO. Od początku aktywna działaczka „S” na szczeblu ZR. Autorka tekstów, współredaktorka, założycielka biblioteki wydawnictw niezależnych w ZR. 13.12.1981 internowana w Krakowie (Mogilska), Ośr. Odosobnienia w Kielcach-Piaskach, Gołdapi, tam autorka podziemnego pisma „Gołdapianka”. Potem Dąbówku i Łodzi (szpital więzienny). 11 VII 1982 zwolniona, emigrowała do USA. Odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Wolności i Solidarności.

Józef Smaga (ur. 09.02.1937), ps. Szczesny Trzymalski, Jędrzej Boruta

Absolwent WSP w Krakowie potem jej profesor. Ruscysta, kulturoznawca, historyk Rosji. W 1956 uczestnik demonstracji poparcia dla Powstania Węgierskiego. W marcu 1968 uczestnik strajku studenckiego. Od początku w „S”, organizator, członek Prezydium KU w WSP, mąż zaufania. W 1981 członek związkowego zespołu ds. ustawy o szkolnictwie wyższym. Od grudnia 1981 członek konspiracyjnej KU „S” w WSP. W I 1982 zatrzymany i przesłuchiwany. Kolporter paryskiej „Kultury”, pism podziemnych „Myśli Nieinternowanych” i miesięcznika „Sygnał”, redaktor, autor i tłumacz w „Myślach Nieinternowanych” i „Sygnale”; uczestnik akcji samokształceniowych. W czerwcu 1989 mąż zaufania w jednej z Komisji Wyborczych w Krakowie.

Jerzy Szmid (ur. 23.05.1959), ps. Maciek, Jacek

Organizator największej sieci kolportażu i drukarni w Krakowie działającej pod nazwą „S-ka” od 1984 do 1989. Student fizyki AGH, członek NZS. Siatka obejmowała Kraków oraz duże zakłady pracy od Podkarpacia przez Małopolskę, Świętokrzyskie aż po Śląsk. Zorganizował także Małopolskie Wydawnictwo Prasowe, które dysponowało trzema offsetami i dwoma powielaczami. Drukowano na nich Tygodnik Mazowsze, KOS-a, PWA - Przegląd Wiadomości Akademickich oraz różne pisma i druki ulotne dla NZS i WiP. W maju 1988 r. Wydawnictwo drukowało Biuletyn Strajkowy (Wiadomości Strajkowe) aż do rozbicia strajku. Był radnym

w I kadencji Rady m. Krakowa Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”.

Jacek Szpar (ur. 12.03.1965), ps. Don Pedro

Założyciel, współwydawca, redaktor konspiracyjnych pism młodzieżowych „ABC Młodych”, „ABC”, „BMW”. Kolporter prasy podziemnej na terenie Nowej Huty, Krakowa oraz w środowiskach studenckich UJ, AR i AGH. Uczestnik manifestacji w Nowej Hucie i Krakowie oraz wielu akcji „małego sabotażu” (ulotki, plakatowanie, malowanie napisów na murach). Wspomaganie strajków w 1988 roku. Współpracownik Robotniczego Komitetu Solidarności przy WSK PZL Kraków oraz MKS Nowa Huta.

Jadwiga Szyposz (ur. 27.06.1949)

Pracownik Archiwum Państwowego. W stanie wojennym wspomagała rodziny internowanych, uczestniczyła w kolportażu i druku wydawnictw podziemnych. Używała mieszkania ukrywającym się.

Tadeusz Telesz (ur. 24.06.1966)

Podziemny drukarz (pismo „Zomorządność”) i kolporter, bliski i stały współpracownik grupy założycieli Niezależnego Związku Młodzieży. Zatrzymany i pobity przez ZOMO po jednej z demonstracji w Krakowie. Działał w podziemnym NZS Akademii Medycznej w Krakowie i w samorządzie studenckim tej uczelni.

Tomasz Tylka (ur. 06.10.1958)

student geodezji na AGH, członek NZS. Kluczowy drukarz Małopolskiego Wydawnictwa Prasowego oraz Sieci „S-ka” utworzonej przez Jerzego Szmida. Ze względu na dużo pracy był niemal etatowym drukarzem. Najpierw drukował głównie dla NZS AGH techniką sitodruku, razem z Krzysztofem Pałąką, później na urządzeniach offsetowych aż do 1989.

Maria Jolanta Wałach (20.01.1958)

Do 13 grudnia 1981 pracownik Centrum Dokumentacji ZR Małopolska. Po ogłoszeniu stanu wojennego z innymi pracownikami Muzeum Narodowego zabezpieczyła w magazynach muzealnych część zbiorów ZR. Brała udział w kolportażu, udzielała schronienia ukrywającemu się W. Czyżowi, za co została zatrzymana przez SB.

Śp. Krystyna Załuska (03.07.1915 - 13.05.1995) ps. Kinga

Żołnierz ZWZ-AK. W okresie Karnawału Solidarności wolontariuszka w Sekcji Informacji ZR „S” Małopolska. Po 13 grudnia 1981 współzałożycielka Koła Oporu Społecznego 241 i pisma „Zomorządność”.

Do kwietnia 1982 w jej mieszkaniu mieściła się drukarnia KOS-u 241, w której drukowano „Zomorządność”, „Niepodległość”, „Aktualności” i szereg druków ulotnych. W latach 1982 - 1989 prowadziła duży punkt kolportażu pism i publikacji podziemnych na Kraków i całą Polskę.

Andrzej Załuski (ur. 11.06.1963)

W okresie 1980-81 wolontariusz w Sekcji Informacji ZR „S” Małopolska. Pomysłodawca i współzałożyciel KOS-u 241 oraz czasopisma „Zo-

morządność”, wydawca, drukarz, kolporter, współredaktor naczelny. Udostępniał, wraz z matką, lokal na podziemną drukarnię. Także drukarz i kolporter innych pism. Od 13 kwietnia do początku lipca 1982 aresztowany, w sierpniu zwolniony. W latach 1983- 1989 zajmował się zdobywaniem informacji, nasłuchem radiowym, drukiem i kolportażem i współpracą pomiędzy różnymi strukturami podziemnymi.

Krystyna Zgud-Strachocka (ur. 24.04.1924)

Artystka plastyk i architektka wnętrz. Absolwentka ASP w Krakowie. Autorka ceramiki architektonicznej i mozaik w Krakowie, m.in. w klubie studenckim Pod Jaszczurami, hotelach Cracovia i Forum oraz kinie Kijów, a także w polskim przedstawicielstwie przy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Genewie.

W latach 80. zaangażowana we wspieranie działalności struktur podziemnych opozycji. Odpowiadała za kolportaż wydawnictw (skrzynka przy ul. Floriańskiej), bibuły i książek na ASP. Działała w ramach zorganizowanej przez Jerzego Szmida sieci „S-ka”.

Śp. Zdzisław Żelazny (19.04.1932- 23.10.2006), ps. Szpejo

Lekarz, zaangażowany w 1980 w organizowanie komitetów założycielskich służby zdrowia. Represjonowany poprzez przymusowy pobór do wojska, bez możliwości powiadomienia rodziny. Podsluchiwany przez SB w związku z kontaktami ze Szwecją, poprzez które organizował pomoc medyczną dla Polski oraz wsparcie dla podziemnej poligrafii. W okresie 1981-1985 wielokrotnie przesłuchiwany. Otrzymał szereg odznaczeń – m.in. Złoty Krzyż Zasługi.

Teresa Życzkowska (ur. 26.02.1931)

Chemik, UJ. Należała do Środowiska - duszpa-sterstwa akademickiego ks. Karola Wojtyły. Współzałożycielka i redaktor dwutygodnika „Sygnał”. Działaczka podziemnych struktur Solidarności. Była przewodniczącą tajnej „Solidarności” Wydziału Chemii UJ. Od 1983 roku związana z Wydawnictwem Myśli Nieinternowanej. Kolporterka, udostępniała mieszkanie dla potrzeb konspiracyjnych, szczególnie do przechowywania tajnych wydawnictw. Od 1990 do 1995 r. jako skarbnik, była członkiem Komisji Zakładowej UJ.

